

کریستین رونالدو و جامعه‌شناسی استقبال

سید جواد حسینی

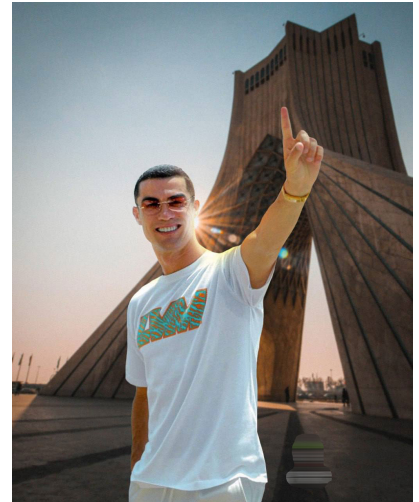
ماجرای ورود رونالدو بازیکن افسانه‌ای کشور پرتغال و اکنون النصر عربستان به ایران و هواداران گسترده و مشتاق دیدارش، موجی از تحلیلهای متفاوت و گاه متضاد را در فضاهای مجازی و شبکه‌های اجتماعی به دنبال داشت.

داستان چیست و چگونه می‌توان به ماجرا نگاه کرد؟

اول- ورود يك بازیکن درجه اول بین‌المللی که پنج بار برترین بازیکن فوتبال دنیا شناخته شده است و علاقه شدید ایرانیان به ورزش فوتبال در نتیجه دارا بودن خیل هوادار و استقبال و شوق دیدار او يك امر کاملاً طبیعی و عادی است، تقریباً در همه نقاط دنیا هم رخ می‌دهد.

دوم- اما نوع استقبال و شیوه ابراز احساسات در این ماجرا حکایت و سویه دیگری است که ریشه آن را در مدیریت احساسات جمعی شادمانه در جامعه ایران باید جست‌وجو نمود و از این منظر به تحلیل ماجرا پرداخت. ابتدا باید دید که این رفتار در چه قالبی معنا می‌شود، رفتارهای جمعی مانند آنچه در دوشنبه تهران در استقبال از رونالدو بروز یافت با عنوان انبوه خلق و جماعت نمایی مشهور است. رفتارهای جمعی اجتماعی یا به شکل نهادمند یا گروهی یا جماعت و سنخ اجتماعی ظهور می‌یابد. رفتارهای اعضای يك سازمان با خود و ارباب رجوع نمونه‌ای از رفتارهای نهادمند و رفتارهای اعضای يك خانواده یا تیم فوتبال با یکدیگر رفتارهای گروهی نام می‌گیرند اما در این میان رفتارهای جمعی تماشاگران و هواداران چه در قالب تشویق و چه تنبیه به شکل تهییجی و انبوه خلقی رخ می‌دهند که در جامعه‌شناسی با عنوان جماعت و رفتارهای مبتنی بر سنخ اجتماعی شناخته می‌شوند که البته گونه‌های مختلفی دارند؛ مثلاً جماعت نمایی، جماعت هراسان، جماعت فعال و جماعت شنونده- تماشاچی، رفتار استقبال‌کنندگان از رونالدو در زمره رفتارهای جمعی مبتنی بر جماعت نمایی معنا و مفهوم می‌شود و به رفتارهایی اطلاق می‌گردد که به شکل غیرمنظم و ناپایدار و باهیجان و سراسیمگی رخ می‌دهد و سرعت گسترش

هیجان در آن بالاست و نظم و پایداری در آن وجود ندارد.

سوم- در جامعه ایران احساسات غمگانه و شادمانه دو روند معکوس در عرصه روابط فردی با حوزه حیات عمومی و جمعی را می‌پیماید. در سطح فردی ایرانیان احساسات شادمانه را در قالب طنز، شوخی و... روان و بسیار، ظهور و بروز می‌دهند اما احساسات غمگانه را مدفون می‌سازند، این روند در عرصه جامعه معکوس است، در حیات اجتماعی ایران، بروز احساسات غمگانه نهادینه شده و از سوی نظام سیاسی هم با استقبال مواجه می‌شود و در قالب سوگواری‌ها و مناسبت‌های مذهبی و دینی و تاریخی محقق و ترویج و تشویق می‌شود اما هیجانات شادمانه جمعی معمولاً با دو عارضه ساختارشکنی یا قالبی و سنتی‌گرایانه مواجه می‌شود و زمینه گسترش و نهادمند شدن را از دست می‌دهد، شادمانی‌های جمعی یا در شکل قالبی و سنتی و به شکل رسمی در مناسبت‌های شادمانه دینی و ملی مثل عید نوروز، چهارشنبه‌سوری، میلادها و بعثت پیامبران و امامان رخنمون می‌گردد که معمولاً شکل برگزاری این مراسم از جذابیت و تنوع کافی در سطح عمومی و فراگیر دست‌کم برای بخش زیادی از نوجوانان و جوانان برخوردار نیست یا با تسخیر برخی از خرده‌فضاهای اجتماعی مثل مراسم عروسی، سیزده‌به‌در، چهارشنبه‌سوری، مسابقات فوتبال، به شکل افراطی و ساختارشکنانه بروز می‌یابد و نیز از عرصه عمومی جامعه به حوزه خصوصی زندگی کوچ می‌کند؛ مثلاً در عید نوروز در گذشته شادی‌ها و جشن‌ها و مناسک آن در حوزه بیرونی و عمومی جامعه در عیدگاه‌ها و نوروزگاه‌ها ظهور داشت و فراگیر و همگانی و جمعی بود امروز از این حوزه به عرصه خصوصی و خانوادگی مهاجرت کرده است.

چهارم- داستان استقبال از رونالدو را در این چارچوب می‌توان تحلیل کرد وقتی در جامعه زمینه‌های نشاط اجتماعی به دلایل گوناگون اقتصادی، سیاسی و فرهنگی فرو می‌کاهد و شرایط بروز شادی‌های ملی و

فراگیر و متنوع و جذاب به ویژه برای نوجوانان و جوانان در دیوارهای آهنین تنگنظری محبوس می‌گردد و انزوای جامعه در صحنه روابط بین‌المللی امکان آمد و شد تیم‌ها و بازیکنان بزرگ را سلب می‌نماید، جامعه به دنبال‌خرده فضا می‌گردد تا ظرفیت‌های پنهان وجودی خود را آشکار سازد. نیازهای ذاتی اجتماعی‌اش را ظهور و بروز دهد و انرژی متراکم نهفته در ضمیر خود را در سایه‌های به وجود آمده موقتی آشکار سازد و در شرایطی که يك فضای ناپایدار برای این مهم می‌یابد این فنرها شده انفجاری و ساختارشکن و غیرمتعارف شعله می‌کشد.

پنجم- راه‌حل در دل موضوع نمایان است. به فرمایش امام صادق (ع) «دواك فيك» داروی درد شما در خود شماست، باید در عرصه حیات اجتماعی به شکل فراگیر، متنوع و جذاب زمینه‌های شادمانی‌های جمعی را با پرهیز از دو آسیب قلبی و سنت‌گرایانه و نیز ساختارشکنانه گسترش داد تا با نهادینه‌سازی آن زمینه‌های ظهور متعارف رفتارهای شادمانه جمعی را سبب ساز شد، آنجاست که دیگر ورود رونالدو گرچه ممکن است با استقبال هواداران مواجه شود اما هیجانات این حضور قالب‌شکنانه و نامتمدنانه جلوه نخواهد کرد.

پنجم- راه‌حل در دل موضوع نمایان است. به فرمایش امام صادق (ع) «دواك فيك» داروی درد شما در خود شماست، باید در عرصه حیات اجتماعی به شکل فراگیر، متنوع و جذاب زمینه‌های شادمانی‌های جمعی را با پرهیز از دو آسیب قلبی و سنت‌گرایانه و نیز ساختارشکنانه

گسترش داد تا با نهادینه‌سازی آن زمینه‌های ظهور متعارف رفتارهای شادمانه جمعی را سبب ساز شد، آنجاست که دیگر ورود رونالدو گرچه ممکن است با استقبال هواداران مواجه شود اما هیجانات این حضور قالب‌شکنانه و نامتمدنانه جلوه نخواهد کرد.

م: ۰۰۰۰۰۰۰ : ۰۰۰۰۰۰۰ ۰۰۰۰۰۰۰ ۰۰۰ 5 ۰۰۰۰۰۰۰ 1402 ۰۰۰۰۰۰۰